

عراقچی با حضور در اجلاس «دهلی نو»

مواضع ایران درباره تحولات اخیر منطقه و خلیج فارس را تبیین کرد

بریکس؛ صحنه نمایش قدرت جدید ایران

گزارش

حضور سید عباس عراقچی، وزیر امور خارجه در تازه‌ترین نشست وزرای خارجه بریکس در روزهای پنجشنبه و جمعه به میزبانی دهلی نو به صحنه‌ای برای نمایش موقعیت تازه ایران در معادلات منطقه‌ای و جهانی تبدیل شد؛ موقعیتی که پس از تنش‌های گسترده و روپارویی نظامی در خلیج فارس میان ایران، آمریکا و اسرائیل اکنون با قرارتی متفاوت از سوی بسیاری از ناظران بین‌المللی همراه شده و تهران را در جایگاهی توصیف می‌کند که توانسته است از دل یکی از پیچیده‌ترین منازعات سال‌های اخیر با دست برتر سیاسی و راهبردی خارج شود. در چنین فضایی، اجلاس بریکس علاوه بر اینکه بستری برای تبیین رویکرد جمهوری اسلامی ایران نسبت به ساختار نامعادله و یک‌جانبه‌گرایی حاکم بر نظام بین‌الملل فراهم آورد، به فرصتی کم سابقه برای تأکید بر ضرورت حرکت این بلوک نوظهور به سوی هم‌افزایی راهبردی، تعمیق پیوندهای اقتصادی، ادغام زنجیره‌های ارزش و سرمایه‌گذاری مشترک در زیرساخت‌های حیاتی تبدیل شد؛ روندی که از نگاه تهران می‌تواند موازنه قدرت جهانی را از انحصار سنتی غرب خارج سازد. سیاست‌های توسعه‌طلبانه واشنگتن و متحدانش می‌داند؛ مواضعی که با هشدار صریح وزیر خارجه ایران درباره نقش امارات به عنوان یکی از اعضای بریکس و ضلع فعال در جنگ تجاروکارانه علیه ایران، ابعاد تندتر و معنادارتری نیز به خود گرفت.

ضرورت حرکت بریکس به همکاری راهبردی

عراقچی در اولین روز نشست وزرای خارجه بریکس

تأکید کرد جهان در نقطه‌ای تاریخی میان تداوم ساختارهای فرسوده یا حرکت به سوی نظامی عادلانه‌تر و متوازن قرار گرفته است. او نواوری را ضرورتی راهبردی دانست و گفت جهان باید «مدیریت بحران» به «مدیریت فرصت» عبور کند. به گفته وی، این مسیر بر چهار محور اصلی «نواوری، ثواب‌آوری، همکاری و پایداری» استوار است. عراقچی با اشاره به اینکه نواوری نباید تنها به فناوری محدود شود، بر ضرورت تحول در شیوه‌های حکمرانی، مدل‌های توسعه و ساختارهای مالی تأکید کرد. او خواستار کاهش شکاف‌های دیجیتال و فناوری در بریکس شد و گفت دسترسی به دانش و فناوری باید از انحصار قدرت‌های سنتی خارج شده و به ابزاری عمومی برای رشد همگانی تبدیل شود. وی همچنین بر ایجاد اکوسیستم مشترک نوآوری میان اعضای بریکس تأکید کرد تا شرکت‌های نوپا، مراکز تحقیقاتی و سرمایه‌های انسانی کشورهای عضو در قالب همکاری هم‌افزا، برای حل چالش‌هایی مانند امنیت غذایی و انرژی فعالیت کنند. وزیر خارجه با اشاره به شوک‌های اقتصادی، زیست‌محیطی و امنیتی جهان، جنگ‌ها را از عوامل اصلی بی‌ثباتی دانست و تجاوازت آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران، غزه و لبنان را عامل خسارت‌های گسترده توصیف کرد. او تأکید کرد کشورهای بریکس باید برای افزایش تاب‌آوری، زنجیره‌های تأمین خود را ایمن، سیستم‌های پولی متنوع و ساختارهای دفاع اقتصادی مستقل ایجاد کنند. از نگاه او، توسعه زیرساخت‌های مالی مستقل، ذخایر راهبردی مشترک و تقویت امنیت سایبری، لازمه مقاومت در برابر فشارهای یک‌جانبه است.

هشدار تند تهران به ابوظبی

در «بریکس»

نشست وزرای خارجه بریکس در دهلی نو علاوه بر مباحث اقتصادی و سیاسی به صحنه تنش لفظی میان ایران و امارات متحده عربی بر سر

چرا صدای ایران در بریکس بلندتر شده است؟

دهلی‌نودرهمزمانی با بزرگداشت حکیم ابوالقاسم فردوسی، صحنه تیلور گفتمان ایران مقام بود؛ گفتمانی که از سنت حماسی ایران نسبت به ایران خرد و قدرت را بازخوانی می‌کند و در سپهر بریکس، آن را به

افقی برای عدالت، چندجانبه‌گرایی و بازتعریف نظم جهانی بدل می‌سازد.

سفر وزیر امور خارجه ایران به دهلی‌نو در مقطعی حساس از تحولات بین‌المللی صورت گرفت؛ مقطعی

امید بابلیان
کارشناس
شبه‌قاره

که نظام جهانی در میانه دگرگونی‌های بنیادین، فرسایش تدریجی ساختارهای سنتی قدرت و ظهور الگوهای تازه موازنه قرار گرفته است. در چنین شرایطی، نقش سازوکارهای نوظهوری چون بریکس در شکل‌دهی به آینده حکمرانی جهانی بیش از هر زمان دیگری برجسته شده و جمهوری اسلامی ایران این سازوکار را ظرفیتی راهبردی برای تقویت چندجانبه‌گرایی، ارتقای صدای جنوب جهانی و حرکت به سوی نظامی متوازن‌تر و عادلانه‌تر می‌داند. در همین چهارچوب، حضور عراقچی در دهلی‌نو مجموعه‌ای از رازین‌های فشرده دوجانبه و چندجانبه با مقام‌های عالی‌رتبه از جمله دیدار با نخست‌وزیر هند، مشاور امنیت ملی این کشور و وزیران امور خارجه کشورهای مؤثر عضو بریکس، تصویری روشن از

عراقچی گفت

که امارات با در

اختیار گذاشتن

پایگاه‌های

نظامی، حریم

هوایی، امکانات

لجستیکی

و اطلاعاتی

به آمریکا و

اسرائیل، در

حملات علیه

ایران نقش ایفا

کرده است. او

همچنین به

حمله‌ای اشاره

کرد که به گفته

وی در روز اول

جنگ به یک

مدرسه انجام

شد و پیش از

۱۷۰ دانش‌آموز

در آن کشته

شدند؛ حمله‌ای

که به گفته

عراقچی، امارات را

تاکنون در

محوکوم نکرد.

عراقچی در

ادامه با انتقاد از

رویکرد امنیتی

امارات گفت

اتکا به آمریکا

و اسرائیل نه

تنها امنیت این

کشور را تضمین

نکرد، بلکه آن

را در معرض

بحران قرار داد

وزیر امور خارجه در دهلی‌نو اعلام کرد

پیام‌های تازه آمریکا برای مذاکره

برش

وزیر امور خارجه در نشست خبری پایانی خود در دهلی‌نو با اشاره به وضعیت کنونی منطقه گفت: «ایران در شرایطی قرار دارد که برای دومین بار در میانه مذاکرات هدف حمله آمریکا قرار گرفته است.» وی افزود: «در حال حاضر وضعیت آتش‌بس برقرار است اما این وضعیت متزلزل بوده و تهران همچنان تلاش می‌کند به دیپلماسی فرصت دوباره بدهد تا مسیر یک راه‌حل مذاکره شده فراهم شود. مهم‌ترین مسأله کنونی، بحران اعتماد است و ایران نمی‌تواند به طرف آمریکایی اعتماد کند، بنابراین هر توافقی باید شفاف، دقیق و روشن باشد.» عراقچی همچنین گفت پیام‌های متناقضی از واشنگتن دریافت می‌شود و این تناقض‌ها از جمله مواضع متفاوت در یک روز بر بی‌اعتمادی‌ها افزوده است. او افزود: «آمریکا در حالی از توفیق مذاکرات سخنی می‌گوید که همزمان پیام‌هایی برای ادامه گفت‌وگو ارسال می‌کند و این وضعیت، نشانه سردرگمی در سیاست‌گذاری آن کشور است.» وی افزود: «اینکه گفته شد آمریکا پاسخ ایران به پیشنهاد آمریکا را رد کرده مربوط به چند روز قبل است که ترامپ توثیق زد و گفت غریب‌القبول قبول است و بعد از آن مجدد ما پیام‌هایی را از آمریکایی‌ها گرفتیم که مایل به ادامه گفت‌وگوها و تعامل هستند.» وی افزود: «حمله به تأسیسات هسته‌ای ایران یک بار صورت گرفته و مدعی‌اند کاملاً نابود کرده‌اند ولی باز حرف از حمله به تأسیسات می‌زنند. این سخنان متضاد نشانگر عدم سردرگمی آمریکا نسبت به اهداف آنهاست؛ بسیاری از کشورهای آذغان دارند که آمریکایی‌ها در یک سردرگمی به سر می‌برند.»

موکول شدن بحث اورانیوم به مراحل بعدی مذاکرات

عراقچی درباره پیشنهاد روسیه برای انتقال اورانیوم غنی‌شده گفت: «ایران از نقش مسکو در کمک به حل مسائل قدرتمندی می‌کند، اما این موضوع در چهارچوب مذاکرات باید بررسی شود.» وی افزود در حال حاضر این مسأله در دستور کار فوری مذاکرات نیست و به مراحل بعدی موکول شده و در صورت رسیدن به آن مرحله، رایزنی‌های بیشتری با روسیه انجام خواهد شد.

تنگه هرمز و امنیت دریایی

وی درباره تنگه هرمز گفت این مسیر همچنان باز است و عبور کشتی‌ها ادامه دارد اما کشتی‌های کشورهای متخاصم باید هماهنگی لازم را انجام دهند. او افزود ایران پیش‌تر نیز به عبور امن کشتی‌های هندی کمک کرده و آماده ادامه این همکاری برای همه کشورهاست، زیرا تأمین امنیت کشتیرانی در راستای منافع ایران است. عراقچی

وزیر خارجه این کشور دیدار و گفت‌وگو کرد. در دیدار وزیر امور خارجه ایران با مشاور امنیت ملی هند، دو طرف آخرین وضعیت روابط دوجانبه را بررسی کرده و بر گسترش همکاری‌ها در حوزه‌های سیاسی، اقتصادی، تجاری، ترانزیتی و انرژی تأکید کردند. عراقچی همچنین آخرین تحولات منطقه، روند جنگ و پیامدهای ناشی از تداوم ناامنی در غرب آسیا را تشریح کرد و خواستار اقدام مؤثر جامعه جهانی برای جلوگیری از گسترش بی‌ثباتی شد. «آجیت دووال» نیز با ابراز نگرانی نسبت به ادامه تنش‌ها در منطقه بر ضرورت حفظ ثبات و امنیت منطقه‌ای تأکید کرد و آمادگی هند را برای کمک به کاهش تنش‌ها و پایان درگیری‌ها اعلام کرد.

عراقچی همچنین در ادامه رایزنی‌های خود با «سرگتی لاوروف»، وزیر خارجه روسیه دیدار اقتصادی مستقل در چهارچوب بریکس بود. نقد تحریک‌های یکجانبه به عنوان ابزار فشار ساختاری علیه ملت‌های مستقل و تأکید بر لزوم تقویت زنجیره‌های همکاری اقتصادی، نشان داد که نگاه ایران به بریکس فراتر از یک موازنه‌سازی سیاسی صرف است؛ این نگاه، معطوف به طراحی معماری تازه‌ای برای استقلال اقتصادی و تاب‌آوری جمعی است. در حاشیه نشست نیز رایزنی‌های دوجانبه وزیر امور خارجه با هم‌تایان خود حامل نشانه‌های روشن از جایگاه تثبیت‌شده جمهوری اسلامی ایران در معادلات منطقه‌ای بود. آنچه در این گفت‌وگوها برجسته شد، ادعای بسیاری از کشورها به نقش تعیین‌کننده ایران در تحولات منطقه و ضرورت بازنگری در محاسبات امنیتی و سیاسی متناسب با واقعیت‌های جدید بود. این تحول، نشان‌دهنده ورود منطقه به مرحله‌ای تازه از بازتعریف توازن‌های راهبردی است. پاسخ صریح

دیپلماسی فعال و ابتکار ساز جمهوری اسلامی ایران

ارائه کرد؛ دیپلماسی‌ای که از موضع ثبات و اعتماد به نفس راهبردی در پی تبدیل تجربه مقاومت به دستاوردهای اجابتی برای شکل‌دهی به ترتیبات نوین در عرصه امنیت، اقتصاد و همکاری منطقه‌ای است. اهمیت این سفر زمانی روشن‌تر می‌شود که آن را در پرتو مواضع راهبردی وزیر امور خارجه ایران در بریکس تحلیل کنیم. سخنان ایشان درباره ضرورت «بازسازی نظم جهانی» و «ایجاد چندجانبه‌گرایی، ارائه چهارچوبی نظری برای عبور از نظامی بود که دیگر توان پاسخ‌گویی به واقعیت‌های پیچیده قرن بیست‌ویکم را ندارد. تأکید عراقچی بر بحران ساختاری اعتماد در نظام بین‌الملل و تصریح این نکته که بسیاری از سازوکارهای موجود، عملاً در

دیپلماتی

بدهیستان چین و آمریکا بر سر ایران در برابر امتیازاتی در تایوان یا حوزه فناوری سخن گفته‌اند که می‌تواند تهران و مسائلی را به «کارتنی برای معامله قدرت‌ها» تبدیل کند این امر گویا از سوی تهران مورد توجه و تدقیق قرار گرفته و سید عباس عراقچی به عنوان مسئول دیپلماسی جمهوری اسلامی را پیش از سفر ترامپ به پکن به دیدار حضوری با وانگ یی و پس از آن سفر به هند و دیدار مقامات هندی و روسی در دهلی‌نو ترغیب و به نوعی تلاش مهم برای شکل‌دهی به یک دیپلماسی چندجانبه خنثی‌ساز این معضل وا داشت.

ایران در پی اجرای نوعی از مابینجی‌گری که می‌تواند آنرا «ریسک‌پذیری کنترل‌شده» نامید برآمده است. در این میان و در حالی که برخی منابع از احتمال

تصریح کرد ناامنی‌های ناشی از تجاوازت آمریکا شرایط را تغییر داده، اما در صورت توقف این اقدامات، وضعیت به حالت عادی بازمی‌گردد و ایران همراه با عمان برای تضمین عبور امن در تنگه هرمز همکاری خواهد کرد. او با اشاره به موقعیت جغرافیایی تنگه هرمز گفت این گذرگاه میان ایران و عمان قرار دارد و مدیریت آن باید به صورت مشترک انجام شود و دو کشور در حال رایزنی برای ایجاد سازوکار مناسب هستند.

چهار نماد همکاری ایران و هند

وزیر خارجه در ادامه به روابط ایران و هند اشاره کرد و گفت دو کشور ظرفیت‌های اقتصادی گسترده‌ای دارند. او افزود صادرات نفت ایران به هند در گذشته فعال بود اما به دلیل تحریم‌های آمریکا متوقف شد. ایران همچنان آماده همکاری نفتی است اما تصمیم نهایی با هند خواهد بود. او همچنین بندر چهارپار را نماد همکاری دو کشور دانست و گفت: «این بندر می‌تواند به مسیر مهم ترانزیتی برای اتصال هند به آسیای مرکزی و اروپا تبدیل شود، هرچند تحریم‌ها روند توسعه آن را کند کرده‌اند.»

بریکس و بیانیه پایانی

وزیر خارجه در پایان با اشاره به نشست بریکس گفت: «به دلیل اختلاف نظر میان اعضا، از جمله نقش یک کشور عضو در جلوگیری از اجماع، بیانیه پایانی صادر نشد.» او افزود این کشور به دلیل روابط ویژه با اسرائیل، مانع صدور بیانیه مشترک شد که به گفته وی اقدامی نامیدکننده بوده است.

کرد. وزیر خارجه ایران در این دیدار با اشاره به اهمیت مناسبات راهبردی تهران و مسکو، آخرین تحولات پس از آتش‌بس در جنگ اخیر آمریکا و رژیم صهیونیستی علیه ایران را تشریح کرد و بر توسعه همکاری‌های دو کشور در چهارچوب سازمان‌های منطقه‌ای و بین‌المللی از جمله بریکس تأکید شد. وزیر امور خارجه ایران همچنین با دیگر مقاماتی چون «مائورو پیرا»، وزیر خارجه برزیل، «محمد حسن» وزیر خارجه مالزی، «میاساک پوانکتاناکو» وزیر خارجه تایلند، «بدر عبدالعاطی» وزیر خارجه مصر «فؤاد حسین»، وزیر خارجه عراق دیدار و گفت‌وگو کرد.

در این دیدارها نیز تحولات منطقه‌ای، وضعیت امنیتی خلیج فارس و راه‌های تقویت همکاری‌های دوجانبه و چندجانبه مورد بررسی قرار گرفت.

جمهوری اسلامی ایران به برخی مواضع مطرح‌شده در حاشیه بریکس نیز بر مبنای روشنی استوار بود؛ امنیت منطقه مفهومی وارداتی نیست و اتکا به مداخلات بیرونی نه تنها ثبات نمی‌آفریند، بلکه خود به یکی از سرچشمه‌های اصلی بی‌ثباتی بدل می‌شود. تأکید بر اینکه آینده امنیت منطقه باید بر مبنای همکاری میان کشورهای منطقه شکل گیرد، یکی از مهم‌ترین پیام‌های راهبردی دهلی‌نوبود. در این میان، گفت‌وگوهای انجام‌شده با مقام‌های هندی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بود. تأکید متقابل تهران و دهلی‌نو بر توسعه همکاری‌های سیاسی، اقتصادی، ترانزیتی و انرژی، نشان داد که دو کشور درکی مشترک از پیوند وثیق امنیت و توسعه دارند. این هم‌پوشانی، ریشه در نوعی عقلانیت راهبردی مشترک دارد که بر استقلال تصمیم‌گیری، پرهیز از وابستگی و ترجیح تعامل بر تقابل استوار است.

چندقطبی» است که در عین فرصت‌هایی که برای بازی هوشمندانه احتمالی تهران فراهم می‌آورد، حای هشدارهایی هم هست.

در این میان دستگاه دیپلماسی جمهوری اسلامی ایران باید با حفظ اصول دفاعی و حقوقی خود در برابر متجاوزان، با بهره‌گیری از ظرفیت بی‌بدلی که دلاورمردی سربازان میهن و میدان و همچنین پایداری و وفاداری مردمان مظلوم و قدرتمند این سرزمین در اختیارش گذارده، با قرار دادن بسته‌ای جامع، راهبردی و چندجانبه روی میز، با تضمین تعاملات آتی انرژی خود با قدرت‌هایی چون چین و تحقق مشارکت عمیق‌تر در ابتکارهای جهانی این کشور با مذاکرات هدفمند، دقیق و راهبردی، از پنجره فرصت طلایی ایجاد شده بهره‌جسته و تعاملی عزتمندانه و حساب‌شده با چین را در دستور کار خویش قرار دهد.

مناسباتی ریشه‌دار است، اما در ژئوپلیتیک امروز نظام بین‌الملل، منافع پایدار در سایه زنجیره‌های تولید و ارزش حکمفرماست. تهران، امروز می‌تواند با درک دقیق از تحولات جاری در مناسبات پکن-واشنگتن که رگه‌هایی از آن در فضای بین خطوط مذاکرات شی و ترامپ قابل رصد است، جایگاه خود را به عنوان یک بازیگر تأثیرگذار منطقه‌ای و نه مهره‌ای در معاملات قدرت‌های بزرگ تثبیت کند. سفر ترامپ به پکن و دیدارها با شی‌جین‌پینگ به ناظران تحولات جاری یادآوری می‌کند که دیپلماسی هوشمندانه، هدفمند و بلندمدت در صورت همراهی با اهرم‌های واقعی همچون تنگه هرمز می‌تواند به مثابه کلید بقا در قرن آسیایی عمل کند.